

Kahekümne teine rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Taipei (Taiwan), 20.–27. juuli 2025

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
$\boxed{k}$	k	ci	pi	sum	zi	ŋa	ɬu	dyn	ge	gu
	$10(+k)$	cu-	cu-	cu-	cy-	ce-	cu-	cup-	cop-	cy-
$\textcircled{k}$	$k \times 10$	cutām	pi-	sum-	zip-	ŋap-	ɬuk-	dyn-	gep-	(gup-)
$\textcircled{\textcircled{k}}$	$k \times 10(+\dots)$		tsa-	so-	ze-	ŋa-	(re-)	døn-	ja-	(go-)

• Süsteem A:

- $\beta \times 20 (+\alpha) = \mathbf{ke} \boxed{\beta} (\mathbf{da} \boxed{\alpha})$
 - * $\beta \times 20 + 10 \rightarrow \mathbf{ke} \mathbf{pje-da} \boxed{\beta + 1}$
 - * $\beta \times 20 + 15 \rightarrow \mathbf{ke} \mathbf{ko-da} \boxed{\beta + 1}$
- $\gamma \times 400 (+\beta \times 20 + \alpha) = \mathbf{pi\epsilon u} \boxed{\gamma} (\mathbf{da} \mathbf{ke} \boxed{\beta} \mathbf{da} \boxed{\alpha})$
 - * $\gamma \times 400 + 200 \rightarrow \mathbf{pi\epsilon u} \mathbf{pje-da} \boxed{\gamma + 1}$
 - * $\gamma \times 400 + 300 \rightarrow \mathbf{pi\epsilon u} \mathbf{ko-da} \boxed{\gamma + 1}$

• Süsteem B:

- $\beta \times 10 = \textcircled{\beta}\text{-cu}, \beta > 2;$
- $\beta \times 10 = \textcircled{\beta}\text{-cu}, \beta = 2$
- $\beta \times 10 + \alpha = \textcircled{\textcircled{\beta}}\text{-}\boxed{\alpha}$
- $\gamma \times 100 (+\omega) = \textcircled{\gamma}\text{-ja } \omega$

- (a) $[X] = 60 = \mathbf{\epsilon ukcu}$
 $[Y] = 62 = \mathbf{ke} \mathbf{sum} \mathbf{da} \mathbf{pi}$
 $[Z] = 885 = \mathbf{pi\epsilon u} \mathbf{pi} \mathbf{da} \mathbf{ke} \mathbf{zi} \mathbf{da} \mathbf{\eta a}$

- (b) (1) $13 + 70 = 83$
(2) $800 = 20 \times 40$
(3) $469 = 50 \times 9 + 19$
(4) $600 + 110 = 500 + 210$
(5) $2 \times \frac{3}{4} + \frac{1}{2} = 2$
(6) $1100 \times \frac{1}{2} + 50 = 600$
(7) $736 = 84 \times 4 + 400$
(8) $2 \times 609 = 60_X \times 20 + 18$
(9) $62_Y + 24 = 86$
(10) $885_Z + 115 = 700 + 300$

- (c) • $75 = \mathbf{ke} \mathbf{ko-da} \mathbf{zi} = \mathbf{døn\eta a}$
• $570 = \mathbf{pi\epsilon u} \mathbf{ci} \mathbf{da} \mathbf{ke} \mathbf{pje-da} \mathbf{gu} = \mathbf{\eta ap\eta a} \mathbf{dyn\epsilon u}$

Ülesanne nr 2. Reeglid:

- Sõnade järjekord:
 - vöörandamatu omamine: omaja + nimisõna
 - vöörandatav omamine: nimisõna + omaja
- Omastavad asesõnad:

	vöörandamatu omamine		vöörandatav omamine	
	sugulustermin	kehaosa	ainsus	mitmus
ainsus	$\check{V}^*$	$\bar{V}$	$\check{V}\check{V}n$	$\check{V}n\check{V}g$
mitmus	$\bar{V}g$		$\check{V}y\check{V}n$	$\bar{V}y\check{V}g$
isikutunnused	$V: 1/2/3 \rightarrow a/\text{ə}/\varepsilon$		$V: 1/2/3 \rightarrow \text{ə}/u/i$ 3 $\rightarrow$ lisage järelliide $-i$	

* Kõrge toon kehtib ainult esimese ja teise isiku puhul.

- Nimisõnade mitmuse kujundamine:
 - $-(vv)d$ sugulusterminide jaoks, muidu $-(vv)g$. VV on epenteetiline täishäälik, mida ei ole võimalik ette arvata.
 - Epenteetilise täishääliku lisamise juhul võib toonide skeem levida või veidi muutuda.
 - Kui (mitmuses) kehaosa omajana on mitmuses asesõna, siis toonide skeem nimisõnas asendatakse täiesti skeemiga $\check{(\check{e})}\bar{}$.

(a)

1	J	2	A	3	D	4	T	5	E	6	S	7	F	8	B	9	P	10	L
11	H	12	N	13	G	14	M	15	Q	16	K	17	O	18	I	19	C	20	R

(b) tema vanaema; tema vanaisa – ε -l kõrge toon ei esine enne sugulustermineid.

(c)

21. $\bar{a}g\ b\check{o}r\bar{a}a\bar{g}$ – meie õlad
22. $d\check{\bar{e}}r\check{e}g\ \bar{a}y\check{a}g$ – meie vasarad
23. $\bar{e}\ b\check{o}r\bar{a}a\bar{g}$ – tema õlad
24. $\bar{o}\ t\check{u}nd\check{u}l\check{i}g$ – sinu küünarnukid
25. $\acute{o}\ m\acute{a}am$ – sinu tädi

(d)

26. minu käsikivi – $g\check{u}\check{u}r\ \acute{o}en$
27. nende põsed – $\bar{e}g\ f\check{a}nd\bar{a}g$
28. teie ankur – $t\check{e}\check{e}l\ \bar{u}y\check{u}n$
29. meie onu – $\bar{a}g\ \bar{a}b\acute{e}\acute{e}$
30. sinu koerad – $\acute{a}\check{d}\acute{a}g\ \acute{u}n\check{u}g$

Ülesanne nr 3. Reeglid:

- Sõnade järjekord: tegusõna (sihitis).
 - Tegusõna:
 - ‘tõesti (-gi)’: **n-**
 - alus: **-n-** ains. 1. isik, **-to-** mitm. 1. isik, **-a-** ains. 3. isik, **-βa-** mitm. 3. isik
 - aeg: **-ra-** ‘kohe, nüüd’, **-V-** minevik
 - tüvi
 - **-n-V-** > **-naa-**, muidu **-V-** = eelnev täishäälik; **nβ** > **mb**; **nr** > **nd**
 - Toonide skeemad:
 - ‘kohe, nüüd’: ̀̀̀̀̀́
 - minevik: ̀̀̀́
 - minevik + ‘tõesti (-gi)’, olevik: ́
 - Toonide omistamine:
 1. Kõik täishäälikud on esialgu ̀.
 2. Omista toonid igale tüve täishäälikule järjemööda, alates tüve esimese täishäälikuga ning jätkates sihitise lõpuni, kui see on olemas.
 3. Kui on viimase täishäälikuni jõudud ning >1 toon jääb alles:
 - ̀́ → omista viimasele täishäälikule ́.
 - ...̀̀̀́ → omista viimasele täishäälikule ̀.
 4. Kõikidele täishäälikute pärast ́ omistatakse ́.
 5. ́́ lause lõpus → ́̀.
- (a) 20. **ahéétóka**
- (b) 21. **βaasukurá** — Nad on hõõrunud (midagi).
22. **toosya itʃíimbéyo** — Me oleme jahvatanud seemneid.
23. **ndóma** — Ma puren (midagi).
24. **naaβína** — Ta ongi laulnud (midagi).
- (c) 25. Me kohe sööme seemneid. — **torarya itʃíimbéyo**
26. Ma laulan (midagi). — **mbína**
27. Me olemegi mõõtnud kurgkotkast. — **ntooβíímá íritáárakímúra**
28. Me kohe põletame (midagi). — **torasaambă**
29. Ta on mäletanud (midagi). — **aaheetóka**

Ülesanne nr 4.

(a)

15	D.	16	N.	17	T.	18	L.	19	W.
20	O.	21	Y.	22	H.	23	I.	24	G.
25	A.	26	Q.	27	C.	28	V.	29	P.
30	K.	31	U.	32	F.	33	M.	34	E.
35	J.	36	X.	37	S.	38	R.	39	B.

(b)

- 40. repena – *puu; tuli*
- 41. agaa – *suu; kõne*
- 42. iri – *juuksed; muru*
- 43. yagaa – *lõualuu*
- 44. nida dia – *see pole mina*
- 45. yaa-iri – *linnusuled*
- 46. nogo-naaki – *lapsed*

(c)

- 47. valgenahaline (inimene) – **bali**
- 48. luu – **uni**
- 49. puuseeme – **repena-ini**
- 50. auk – **boke**
- 51. väga suur – **ora adaa**
- 52. kruvipuu – **aga**
- 53. vana naise silm – **pamoagaena ini**

Ülesanne nr 5. Reeglid:

- Sõnade järjekord: VXY, XVY ($\{X, Y\} = \{S, O\}$; V = tegusõna, S = alus, O = sihitus)

- Nimisõna: ri (mitm.: taq) N

- Tegusõna: x-

	O	S
ains.	—	ru
mitm.	e	ki

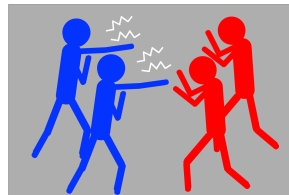
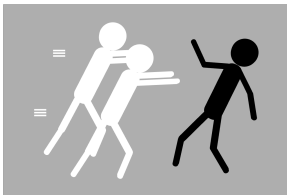
-tüvi; enne täishäälikut ru- > r-, ki- > k-

			Kuulmiskoor (aktiivsus)	
			kõrgem	madalam
			VXY	XVY
Otsmikukoor (aktiivsus)	kõrgem	VS	VSO	OVS
	madalam	VO	VOS	SVO

Vastused:

- (a)
1. Xerunim ri taq säq ri xar
 2. Ri taq [q'ëq]_A xkich'äy [ri]_B käq
 3. [Xeroyoj]_C ri q'ëq ri taq käq
 4. Ri q'ëq xkoyoj [ri taq xar]_D
 5. [Xkinim ri taq käq]_E ri säq
 6. Xkich'äy [ri xar ri taq säq]_F
 7. [Ri taq xar]_G xeroyoj [ri käq]_H
 8. [Ri säq xeruch'äy ri taq q'ëq]_I

- (b) 9. Ri taq säq xkinim ri q'ëq 10. Xekich'äy ri taq xar ri taq käq

- (c)
- Xroyoj ri säq ri xar
 - Xroyoj ri xar ri säq
 - Ri xar xroyoj ri säq
 - Ri säq xroyoj ri xar

- (d)

		Otsmikukoor (aktiivsus)	Kuulmiskoor (aktiivsus)
11	Xeruq'etey ri käq ri taq q'ëq	kõrgem	kõrgem
12	Xerachik'aj ri taq säq ri xar	madalam	kõrgem
13	Ri taq q'ëq xekitz'ët ri taq säq	?	madalam